Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 4 października 2024 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Wspólna polityka w dziedzinie azylu – Dyrektywa 2011/95/UE – Przesłanki, jakie powinni spełnić obywatele państw trzecich dla kwalifikowania do statusu uchodźcy – Artykuł 2 lit. d) i e) – Pojęcie „aktu prześladowania” – Wymagany stopień powagi – Artykuł 9 – Wystarczająco poważna kumulacja środków dyskryminujących stosowanych wobec kobiet – Artykuł 9 ust. 1 lit. b) – Formy aktów prześladowania – Artykuł 9 ust. 2 – Ocena wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej – Artykuł 4 ust. 3 – Obowiązek indywidualnej oceny – Zakres

W sprawach połączonych C-608/22 i C-609/22

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Verwaltungsgerichtshof (sąd administracyjny, Austria) postanowieniami z dnia 14 września 2022 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 22 września 2022 r., w postępowaniach:

AH (C-608/22),

FN (C-609/22)

przeciwko:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Jürimäe, prezes izby, K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego trzeciej izby, N. Piçarra (sprawozdawca), N. Jääskinen i M. Gavalec, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu AH – N. Lorenz, Rechtsanwältin,

* Język postępowania: niemiecki.

– W imieniu FN – S. Moschitz-Kumar, Rechtsanwältin,

– w imieniu rządu austriackiego – A Posch, J. Schmoll i M. Kopetzki, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs, A. Van Baelen i M. Van Regemorter, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu hiszpańskiego – A. Gavela Llopis i A. Pérez-Zurita Gutiérrez, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu francuskiego – B. Fodda i J. Illouz, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – A. Azéma, J. Hottiaux i H. Leupold, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 listopada 2023 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9).

2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów pomiędzy, odpowiednio, AH i FN a Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalnym urzędem ds. cudzoziemców i azylu, Austria) w przedmiocie zgodności z prawem decyzji tego urzędu oddalających ich wnioski o uznanie statusu uchodźcy.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

Konwencja genewska

3 Zgodnie z art. 1 sekcja A pkt 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, podpisanej w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954)], która weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r., i uzupełnionej Protokołem dotyczącym statusu uchodźców podpisanym w Nowym Jorku w dniu 31 stycznia 1967 r., który wszedł w życie w dniu 4 października 1967 r. (zwanej dalej „konwencją genewską”):

„W rozumieniu [tej] konwencji termin »uchodźca« stosuje się do osoby, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami

państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa […]".

CEDAW

4 Zgodnie z art. 1 Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (zwanej dalej „CEDAW"), przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 18 grudnia 1979 r., która weszła w życie w dniu 3 września 1981 r. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1249, nr I-20378, s. 13) i której stronami są wszystkie państwa członkowskie:

„W rozumieniu [niniejszej] konwencji określenie »dyskryminacja kobiet« oznacza wszelkie zróżnicowanie, wyłączenie lub ograniczenie ze względu na płeć, które powoduje lub ma na celu uszczuplenie albo uniemożliwienie kobietom, niezależnie od ich stanu cywilnego, przyznania, realizacji bądź korzystania na równi z mężczyznami z praw człowieka oraz podstawowych wolności w dziedzinach życia politycznego, gospodarczego, społecznego, kulturalnego, obywatelskiego i innych".

5 Artykuł 3 tej konwencji stanowi, że państwa-strony tej konwencji podejmą we wszystkich dziedzinach, a w szczególności w dziedzinie życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego, wszelkie stosowne kroki, w tym również ustawodawcze, dla zapewnienia pełnego rozwoju i awansu kobiet w celu zapewnienia im posiadania i wykonywania praw człowieka oraz podstawowych wolności na zasadach równości z mężczyznami.

6 Zgodnie z art. 5 tej konwencji państwa-strony tej konwencji podejmą wszelkie stosowne kroki w celu zmiany społecznych i kulturowych wzorców zachowania mężczyzn i kobiet w celu osiągnięcia likwidacji przesądów i zwyczajów lub innych praktyk opierających się na przekonaniu o niższości lub wyższości jednej z płci albo na stereotypach roli mężczyzny i kobiety.

7 Zgodnie z art. 7, 10 i 16 tej konwencji państwa-strony tej konwencji podejmą wszelkie stosowne kroki, aby zlikwidować dyskryminację kobiet w życiu politycznym i publicznym państwa, w dziedzinie kształcenia oraz we wszystkich sprawach wynikających z zawarcia małżeństwa i stosunków rodzinnych.

Konwencja stambulska

8 Zgodnie z art. 1 Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule w dniu 11 maja 2011 r., podpisanej przez Unię Europejską w dniu 13 czerwca 2017 r., zatwierdzonej w jej imieniu decyzją Rady (UE) 2023/1076 z dnia 1 czerwca 2023 r. (Dz.U. 2023, L 143 I, s. 4) (zwanej dalej „konwencją stambulską"), która weszła w życie w odniesieniu do Unii Europejskiej w dniu 1 października 2023 r., ma ona na celu w szczególności zarówno ochronę kobiet przed wszystkimi formami przemocy, zapobieganie, ściganie i eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, jak i przyczynianie się do eliminacji wszystkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie rzeczywistej równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez usamodzielnienie kobiet.

9 Artykuł 3 tej konwencji uściśla, że dla celów jej stosowania „przemoc wobec kobiet" rozumie się jako naruszenie praw człowieka i formę dyskryminacji kobiet i oznacza ona wszelkie akty przemocy ze względu na płeć, które powodują lub mogą prowadzić do fizycznej, seksualnej,

psychologicznej lub ekonomicznej szkody lub cierpienia kobiet, w tym również groźby takich aktów, przymus lub arbitralne pozbawianie wolności, zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym.

10 Artykuł 4 ust. 2 tej konwencji stanowi:

„Strony potępiają wszelkie formy dyskryminacji kobiet i przyjmą, bez zwłoki, konieczne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu jej zapobiegania, zwłaszcza przez:

– wpisanie do krajowych konstytucji lub innych właściwych aktów prawnych zasady równości kobiet i mężczyzn oraz zapewnią praktyczne stosowanie tej zasady;

– zakazanie dyskryminacji kobiet, także poprzez ustanowienie sankcji, tam, gdzie okaże się to konieczne;

– uchylanie przepisów i praktyk dyskryminacyjnych wobec kobiet”.

11 Artykuł 60 ust. 1 konwencji stambulskiej ma następujące brzmienie:

„Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by zapewnić, że przemoc wobec kobiet ze względu na płeć będzie mogła być uznawana za formę prześladowania, w rozumieniu artykułu 1 [sekcja] A pkt 2 [konwencji genewskiej] oraz za formę poważnej szkody dającą podstawy do przyznania ochrony uzupełniającej lub dodatkowej”.

Prawo Unii

Dyrektywa 2011/95

12 Zgodnie z motywami 4 i16 dyrektywy 2011/95:

„(4) Konwencja genewska i protokół stanowią fundamenty międzynarodowych regulacji prawnych dotyczących ochrony uchodźców.

[…]

(16) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej [(zwanej dalej »Kartą«)]. Celem niniejszej dyrektywy jest w szczególności zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej i prawa do azylu dla osób ubiegających się o azyl oraz towarzyszących im członków ich rodzin oraz wspieranie stosowania art. 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 i 35 tej [Karty], w związku z czym należy odpowiednio wdrożyć niniejszą dyrektywę”.

13 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, ma następujące brzmienie:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

d) »uchodźca« oznacza obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do szczególnej grupy społecznej przebywa poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy korzystać z ochrony tego państwa, lub bezpaństwowca, który przebywając z takich samych powodów jak wyżej poza państwem swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, nie może lub nie chce z powodu tej obawy powrócić do tego państwa i do którego nie ma zastosowania art. 12”;

e) »status uchodźcy« oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego albo bezpaństwowca za uchodźcę;

[…]

h) »wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej« oznacza wniosek do państwa członkowskiego o ochronę złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej, a który nie występuje wyraźnie o inny rodzaj ochrony pozostający poza zakresem stosowania niniejszej dyrektywy i mogący stanowić przedmiot osobnego wniosku;

i) »wnioskodawca« oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, ale w odniesieniu do jego wniosku nie zapadła jeszcze prawomocna decyzja;

[…]

n) »kraj pochodzenia« oznacza państwo(-a), którego(-ych) obywatelstwo posiada dana osoba, a w przypadku bezpaństwowców – państwo dawnego miejsca zwykłego pobytu”.

14 Artykuł 4 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Ocena faktów i okoliczności”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie mogą nałożyć na wnioskodawcę obowiązek jak najszybszego przedstawienia wszystkich elementów niezbędnych do uzasadnienia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Obowiązkiem państwa członkowskiego jest ocenienie odpowiednich elementów wniosku we współpracy z wnioskodawcą.

[…]

3. Ocena wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest przeprowadzana indywidualnie dla każdego przypadku i obejmuje m.in.:

a) wszystkie istotne fakty odnoszące się do kraju pochodzenia w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku, w tym również przepisy ustawowe i wykonawcze kraju pochodzenia oraz sposoby ich wykonywania;

b) odpowiednie oświadczenia i dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę, informujące, czy wnioskodawca doznał lub może doznać prześladowań lub poważnej krzywdy;

c) indywidualną sytuację i osobiste uwarunkowania wnioskodawcy, w tym takie czynniki jak jego przeszłość, płeć i wiek – by ocenić, czy w świetle osobistych uwarunkowań wnioskodawcy akty, których doświadczył lub na które mógłby zostać narażony, stanowią prześladowanie lub powodują poważną krzywdę;

[…]”.

15 Zgodnie z art. 6 tej dyrektywy, zatytułowanym „Podmioty dopuszczające się prześladowania lub wyrządzające poważną krzywdę”:

„Podmiotami dopuszczającymi się prześladowania lub wyrządzającymi poważną krzywdę są m.in.:

a) państwo;

b) partie lub organizacje kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium;

c) podmioty niepubliczne, jeśli można wykazać, że podmioty wymienione w lit. a) i b), w tym organizacje międzynarodowe, nie mogą lub nie chcą udzielić ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą, zdefiniowanej w art. 7”.

16 Rozdział III dyrektywy 2011/95, zatytułowany „Kwalifikowanie się do otrzymania statusu uchodźcy”, zawiera art. 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Akty prześladowania”, który stanowi:

„1. Aby czyn mógł zostać uznany za akt prześladowania w rozumieniu art. 1 [sekcja] A konwencji genewskiej, musi on:

a) być na tyle poważny pod względem swojej istoty lub powtarzalności, by stanowić poważne naruszenie podstawowych praw człowieka, w szczególności praw, od których przestrzegania nie można się uchylić na mocy art. 15 ust. 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności [sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej »EKPC«)]; lub

b) być kumulacją różnych środków, w tym takich naruszeń praw człowieka, które są na tyle poważne, by oddziaływać na jednostkę w sposób podobny do określonego w lit. a).

2. Akty prześladowania określone w ust. 1 mogą przybierać między innymi formę:

a) aktów przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym aktów przemocy seksualnej;

b) środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych, które same w sobie są dyskryminujące lub które są stosowane w sposób dyskryminujący;

c) ścigania lub kar, które są nieproporcjonalne lub dyskryminujące;

[…]

f) czynów wymierzonych w osoby określonej płci lub w dzieci.

3. Zgodnie z art. 2 lit. d) musi istnieć związek między powodami określonymi w art. 10 a aktami prześladowania określonymi w ust. 1 niniejszego artykułu lub brakiem ochrony przed takimi aktami".

17 Artykuł 10 tej dyrektywy, zatytułowany „Powody prześladowania", stanowi w ust. 1 lit. d):

„Dokonując oceny powodów prześladowania, państwa członkowskie uwzględniają następujące elementy:

[…]

d) grupę uznaje się za szczególną grupę społeczną, jeśli w szczególności:

– członkowie takiej grupy mają jakąś wspólną nieusuwalną cechę wrodzoną lub przeszłość lub charakteryzują się jakimś wspólnym rysem lub przekonaniem na tyle istotnym z punktu widzenia tożsamości lub sumienia, że nie należy nikogo zmuszać do wyrzeczenia się go, oraz

– grupa ta posiada odrębną tożsamość w danym państwie, ponieważ jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna.

[…]".

Dyrektywa 2013/32/UE

18 Artykuł 10 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60), zatytułowany „Wymogi dotyczące rozpatrywania wniosków", przewiduje w ust. 3:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzje organu rozstrzygającego w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej były podejmowane po odpowiednim rozpatrzeniu. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby:

a) wnioski były rozpatrywane, a decyzje podejmowane indywidualnie, obiektywnie i bezstronnie;

b) uzyskiwane były precyzyjne i aktualne informacje z różnych źródeł, takich jak [Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO)] oraz [Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (UNHCR)] i właściwe organizacje międzynarodowe zajmujące się prawami człowieka, na temat ogólnej sytuacji panującej w krajach pochodzenia wnioskodawców oraz aby takie informacje były udostępniane personelowi odpowiedzialnemu za rozpatrywanie wniosków i podejmowanie decyzji;

[…]

d) personel rozpatrujący wnioski i podejmujący decyzje miał, w razie potrzeby, możliwość konsultacji z ekspertami na temat konkretnych zagadnień, takich jak kwestie medyczne, kulturowe, religijne oraz związane z dziećmi i płcią".

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

19 AH jest obywatelką afgańską, urodzoną w 1995 r. Ponieważ jej ojciec chciał ją sprzedać, uciekła ona wraz z matką do Iranu. Po pobycie w Grecji, w takcie którego zawarła związek małżeński, AH przybyła do Austrii w 2015 r. i złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym państwie członkowskim, w którym mieszkał już jej małżonek.

20 FN jest obywatelką afgańską urodzoną w 2007 r., która nigdy nie mieszkała w Afganistanie. W 2020 r. złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Austrii. Jej brat, również pochodzący z Afganistanu, korzystał już tam z ochrony uzupełniającej. Podniosła ona w swoim wniosku, że uciekła z Iranu, gdzie mieszkała ze swoją matką i dwiema siostrami, że żadna z nich nie posiadała zezwolenia na pobyt, co nie pozwoliło jej podjąć nauki, a ich matce podjąć pracy, że chciała żyć w sposób wolny i posiadać takie same prawa jak mężczyźni.

21 Decyzją z dnia 26 marca 2018 r. i z dnia 14 października 2020 r. federalny urząd ds. cudzoziemców i azylu uznał, odpowiednio, że oświadczenie AH nie jest wiarygodne oraz że FN nie jest narażona na rzeczywiste ryzyko prześladowania w Afganistanie, i odmówił uznania statusu uchodźcy w rozumieniu art. 2 lit. e) dyrektywy 2011/95. Przyznał on jednak AH i FN ochronę uzupełniającą, co do istoty ze względu na to, że w braku społecznego wsparcia w Afganistanie, gdyby tam powróciły, byłyby narażone na trudności natury gospodarczej i społecznej.

22 AH i FN wniosły każda z osobna skargi na decyzję do Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego, Austria), podnosząc w szczególności, po pierwsze, że zaadaptowały się do wartości i zachodniego stylu życia, a po drugie, że w wyniku przejęcia władzy przez talibów latem 2021 r. sytuacja w Afganistanie zmieniła się w taki sposób, że kobiety są obecnie narażone na prześladowania na dużą skalę.

23 Sąd ten oddalił obie skargi jako bezzasadne, stwierdzając między innymi, że jeśli chodzi o sposób życia praktykowany przez AH i FN w Austrii, nie przyswoiły one sobie „zachodniego" stylu życia, który stałby się tak integralną częścią ich tożsamości, że nie mogłyby one odstąpić od niego w kraju ojczystym w celu uniknięcia grożącego prześladowania.

24 AH i FN wniosły każda z osobna skargę rewizyjną do Verwaltungsgerichtshof (trybunału administracyjnego, Austria), będącego sądem odsyłającym, podnosząc ponownie, że sytuacja kobiet pod rządami nowego reżimu talibów uzasadnia sama w sobie uznanie statusu uchodźcy w stosunku do nich.

25 W tym względzie sąd ten podniósł, że kobiety będące obywatelkami Afganistanu należą do „szczególnej grupy społecznej" w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95 i że istnieje związek między powodem prześladowania wskazanym w tym przepisie a „aktami prześladowania", na które mogą być narażone te kobiety, zgodnie z art. 9 ust. 3 tej dyrektywy.

26 Rzeczony sąd przypomina, że w okresie obowiązywania reżimu talibów w latach 1996 do 2001 orzekł on, iż sytuację kobiet w Afganistanie całościowo należy uznać za będącą na tyle poważną, aby uznać, że środki dyskryminujące, które ich dotyczyły, stanowią same w sobie prześladowanie w rozumieniu konwencji genewskiej. W związku z tym w tamtym czasie uznano status uchodźcy osoby wnioskującej o ochronę międzynarodową wyłącznie ze względu na to, że była ona kobietą afgańską.

27 Sąd ten wskazuje, iż po upadku tego reżimu talibów zmienił on swoje orzecznictwo i uznał w tym względzie, że do skorzystania za statusu uchodźcy kwalifikują się wyłącznie kobiety, które mogły być prześladowane z powodu przyjęcia „stylu życia inspirowanego zachodem", który stałby się tak integralną częścią ich tożsamości, iż nie można od nich oczekiwać odstąpienia od niego w celu uniknięcia grożącego im prześladowania, która to ocena powinna opierać się na konkretnym badaniu okoliczności danego przypadku. Uważa on jednak, że środki przyjęte wobec kobiet przez talibów od momentu ich powrotu do władzy, bez względu na to, czy chodzi o dyskryminację, przemoc seksualną czy uśmiercania, osiągają skalę podobną do stosowanej przez poprzedni systemu.

28 W tym nowym kontekście sąd odsyłający zmierza w pierwszej kolejności do ustalenia, czy środki podjęte przez talibów wobec kobiet są na tyle poważne, że można je zakwalifikować jako „akty prześladowania" w rozumieniu art. 9 ust. 1 dyrektywy 2011/95. Podnosi on, że środki te, rozpatrywane odrębnie, z pewnością nie stanowią poważnego naruszenia praw podstawowych, w szczególności takich, od których żadne odstępstwo nie jest możliwe na podstawie art. 15 ust. 2 EKPC, a zatem nie są objęte art. 9 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy. Zastanawia się on jednak, czy rozpatrywane łącznie środki te są wystarczająco poważne w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy.

29 W drugiej kolejności sąd odsyłający zastanawia się, czy afgańska kobieta może korzystać ze statusu uchodźcy, w rozumieniu art. 2 lit. e) dyrektywy 2011/95, bez indywidualnego badania jej sytuacji.

30 W tych okolicznościach Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy kumulację środków podejmowanych, wspieranych lub tolerowanych w państwie przez podmiot sprawujący de facto władzę rządową i polegających w szczególności na tym, że kobiety:

– są objęte zakazem udziału w sprawowaniu urzędów politycznych i w politycznych procesach decyzyjnych;

– nie mają dostępu do środków prawnych, aby móc uzyskać ochronę przed przemocą ze względu na płeć i przemocą domową;

– są ogólnie narażone na małżeństwa przymusowe, bo chociaż zostały one zakazane przez podmiot sprawujący de facto władzę rządową, jednak nie zapewnia się kobietom skutecznej ochrony przed małżeństwami przymusowymi, a takie małżeństwa są niekiedy zawierane przy udziale osób piastujących de facto władzę państwową, które wiedzą, że chodzi o małżeństwo przymusowe;

– nie mogą prowadzić działalności zawodowej lub mogą ją prowadzić w ograniczonym rozmiarze, głównie w domu;

– mają utrudniony dostęp do placówek służby zdrowia;

– są objęte odmową dostępu do edukacji w całości lub w znacznym stopniu (na przykład dziewczętom zezwala się tylko na naukę w szkole podstawowej);

– nie mogą przebywać lub poruszać się w miejscach publicznych bez towarzystwa mężczyzny (pozostającego w określonym związku rodzinnym), w każdym razie w przypadku przekroczenia pewnej odległości od miejsca zamieszkania;

– muszą w miejscach publicznych całkowicie zakrywać swoje ciało i zasłaniać twarz;

– nie mogą uprawiać sportu,

należy zaklasyfikować jako na tyle poważną w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. b) [dyrektywy 2011/95], że oddziałuje ona na kobietę w sposób podobny do określonego w art. 9 ust. 1 lit. a) [tej] dyrektywy?

2) Czy dla uznania [statusu uchodźcy] w stosunku do kobiety wystarczy, że środki te oddziałują na kobietę w państwie pochodzenia jedynie ze względu na jej płeć, czy też dla oceny, czy środki te – rozpatrywane w ich kumulacji – oddziałują na kobietę w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. b) dyrektywy [2011/95], konieczne jest zbadanie jej indywidualnej sytuacji?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

31 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 9 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „aktu prześladowania" obejmuje kumulację środków dyskryminujących kobiety, przyjętych lub tolerowanych przez „podmiot dopuszczający się prześladowania" w rozumieniu art. 6 tej dyrektywy, polegających w szczególności na pozbawieniu ich wszelkiej ochrony prawnej przed przemocą ze względu na płeć, przemocą domową i przymusowymi małżeństwami, zobowiązaniu ich pełnego zakrywania ciała i twarzy, ograniczaniu im dostępu do opieki zdrowotnej oraz ich swobody przemieszczania się, zakazaniu im prowadzenia działalności zawodowej lub ograniczeniu jej prowadzenia, zakazaniu im dostępu do edukacji i uprawiania aktywności sportowej oraz wykluczeniu ich z życia politycznego.

32 W pierwszej kolejności, zgodnie z art. 2 lit. d) dyrektywy 2011/95, w którym powtórzono brzmienie art. 1 sekcja A pkt 2 konwencji genewskiej, „uchodźca" oznacza w szczególności każdego obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do szczególnej grupy społecznej przebywa poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy korzystać z ochrony tego państwa. Artykuł 2 lit. e) tej dyrektywy definiuje „status uchodźcy" jako uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego albo bezpaństwowca za uchodźcę.

33 Wykładni przepisów dyrektywy 2011/95 należy zatem dokonywać nie tylko w świetle ogólnej systematyki i celu tej dyrektywy, lecz również z poszanowaniem konwencji genewskiej – która, jak stanowi motyw 4 tej dyrektywy, stanowi „fundamenty międzynarodowych regulacji prawnych dotyczących ochrony uchodźców" – i innych odpowiednich traktatów, o których mowa w art. 78 ust. 1 TFUE. Traktaty te obejmują w szczególności konwencję stambulską i CEDAW [wyroki: z dnia 16 stycznia 2024 r., Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Kobiety będące ofiarami

przemocy domowej), C-621/21, EU:C:2024:47, pkt 37, 44–47; a także z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 36].

34 Jak potwierdzają art. 1 i 3, a także art. 4 ust. 2 konwencji stambulskiej, równość kobiet i mężczyzn oznacza zwłaszcza prawo każdej kobiety do ochrony przed przemocą ze względu na płeć, prawo do niebycia zmuszaną do zawarcia małżeństwa, a także prawo do wyznawania lub niewyznawania danej wiary, do posiadania własnych poglądów politycznych i ich wyrażania oraz swobodnego dokonywania własnych wyborów życiowych, w szczególności w dziedzinie edukacji, kariery zawodowej lub działalności w sferze publicznej. To samo dotyczy art. 3, 5, 7, 10 i 16 CEDAW [wyrok z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 37)].

35 Ponadto art. 60 ust. 1 konwencji stambulskiej stanowi, iż przemoc wobec kobiet ze względu na płeć, którą należy rozumieć, zgodnie z art. 3 tej konwencji, jako naruszenie praw człowieka i formę dyskryminacji kobiet, należy uznać za formę prześladowania w rozumieniu art. 1 sekcja A pkt 2 konwencji genewskiej [wyrok z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 55].

36 Przepisy dyrektywy 2011/95 należy również interpretować, jak stanowi jej motyw 16, z poszanowaniem praw uznanych w Karcie, której stosowanie dyrektywa ta ma wspierać i której art. 21 ust. 1 zakazuje wszelkiej dyskryminacji, w szczególności ze względu na płeć [zob. podobnie wyroki: z dnia 13 stycznia 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Nadanie statusu uchodźcy bezpaństwowcowi pochodzenia palestyńskiego), C-507/19, EU:C:2021:3, pkt 39; z dnia 9 listopada 2023 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Pojęcie poważnej krzywdy), C-125/22, EU:C:2023:843, pkt 60; z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 38].

37 W drugiej kolejności należy podkreślić, że art. 9 dyrektywy 2011/95 definiuje elementy, które pozwalają na uznanie określonych działań za prześladowanie w rozumieniu art. 1 sekcja A konwencji genewskiej. W art. 9 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy uściślono, że dany czyn musi być na tyle poważny pod względem swojej istoty lub powtarzalności, by stanowić poważne naruszenie podstawowych praw człowieka, w szczególności praw, których przestrzegania nie można uchylić na mocy art. 15 ust. 2 EKPC, a mianowicie prawa do życia (art. 2), prawa do niepoddawania torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu (art. 3), niewolnictwu (art. 4 ust. 1) lub skazaniu bez podstawy prawnej (art. 7).

38 Użycie w art. 9 ust. 1 lit. a) wspomnianej dyrektywy wyrażenia przysłówkowego „w szczególności” wskazuje, że odniesienie do art. 15 ust. 2 EKPC ma charakter przykładowy i ilustruje stopień powagi wymagany, aby czyn mógł zostać uznany za „akt prześladowania” w rozumieniu art. 1 sekcja A konwencji genewskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 5 września 2012 r., Y i Z, C-71/11 i C-99/11, EU:C:2012:518, pkt 57).

39 Artykuł 9 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95, do którego to przepisu odnosi się sąd odsyłający, pozwala również zakwalifikować „akt prześladowania” jako kumulację różnych środków, w tym naruszeń praw człowieka, które są „na tyle poważne”, by oddziaływać na jednostkę w sposób „podobny” do określonego w art. 9 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy.

40 Z powyższych przepisów wynika, że aby naruszenie praw podstawowych stanowiło prześladowanie w rozumieniu art. 1 sekcja A konwencji genewskiej, musi ono charakteryzować się określonym stopniem powagi [wyrok z dnia 19 listopada 2020 r., Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Służba wojskowa i azyl)] C-238/19, EU:C:2020:945, pkt 22]. Ten stopień powagi jest porównywalny dla każdej z sytuacji, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2011/95.

41 Co się tyczy w szczególności art. 9 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy, taki stopień powagi powinien w szczególności zostać uznany za krzywdę wtedy, gdy – rozpatrywane łącznie – kilka naruszeń praw, które niekoniecznie stanowią prawa, których nie można uchylić zgodnie z art. 15 ust. 2 EKPC, narusza pełne poszanowanie godności ludzkiej, zapisane w art. 1 Karty, które dyrektywa 2011/95 wyraźnie ma gwarantować, jak wynika z jej motywu 16.

42 W niniejszej sprawie, jak podkreśla w istocie rzecznik generalny w pkt 54 opinii, nie ulega wątpliwości, że niezależnie od represji, na jakie narażone są afgańskie kobiety w przypadku nieprzestrzegania przepisów przyjętych przez reżim talibów – które same w sobie mogą stanowić akty prześladowania w rozumieniu art. 9 ust. 1 dyrektywy 2011/95 – rozpatrywane przez sąd odsyłający środki dyskryminujące osiągają wymagany stopień powagi, zarówno ze względu na ich intensywność i skumulowany skutek, jak i konsekwencje, jakie wywołują dla danej kobiety.

43 Po pierwsze, niektóre z tych środków należy zakwalifikować same w sobie jako „akty prześladowania” w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95. Dotyczy to w szczególności przymusowych małżeństw, które można porównywać z formą niewolnictwa, zakazaną przez art. 4 EKPC, oraz brak ochrony przed przemocą ze względu na płeć i przemocą domową, która stanowi formę nieludzkiego i poniżającego traktowania, zakazane przez art. 3 EKPC.

44 Po drugie, zakładając, że rozpatrywane, każdy odrębnie, środki dyskryminujące kobiety, które ograniczają dostęp do opieki zdrowotnej, życia politycznego i edukacji, a także prowadzenia działalności zawodowej lub sportowej, lub które ograniczają swobodę przemieszczania się lub naruszają wolność wyboru odzieży, nie stanowią „na tyle poważnego” naruszenia prawa podstawowego w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2011/95, to środki te, rozpatrywane jako całość, dotykają kobiet w taki sposób, że osiągają stopień powagi wymagany do uznania ich za akty prześladowania w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy. Jak bowiem zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 56–58 opinii, środki te, ze względu na ich skumulowane skutki i umyślne i systematyczne stosowanie, prowadzą do rażącego i trwałego pozbawienia kobiet afgańskich, ze względu na ich płeć, praw podstawowych związanych z godnością ludzką. Wspomniane środki świadczą o ustanowieniu organizacji społecznej opartej na systemie segregacji i opresji, w ramach którego kobiety są wyłączone ze społeczeństwa obywatelskiego i pozbawione prawa do godnego życia codziennego w kraju pochodzenia.

45 Taka wykładnia znajduje potwierdzenie w art. 9 ust. 2 dyrektywy 2011/95, który zawiera przykładowy wykaz aktów prześladowania w rozumieniu ust. 1 art. 9 tej dyrektywy, wśród których znajdują się, w szczególności w lit. a)–c) i f) tego ustępu, przemoc fizyczna lub psychiczna, w tym przemoc seksualna, środki prawne, administracyjne, policyjne lub sądowe, które same w sobie są dyskryminujące lub które są stosowane w sposób dyskryminujący, ściganie nieproporcjonalne lub dyskryminujące, a także czyny wymierzone przeciwko osobom ze względu na ich płeć.

46 W świetle całości powyższych wywodów na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 9 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „aktu prześladowania" obejmuje kumulację środków dyskryminujących kobiety, przyjętych lub tolerowanych przez „podmiot dopuszczający się prześladowania" w rozumieniu art. 6 tej dyrektywy, polegających w szczególności na pozbawieniu ich wszelkiej ochrony prawnej przed przemocą ze względu na płeć, przemocą domową i przymusowymi małżeństwami, zobowiązaniu ich pełnego zakrywania ciała i twarzy, ograniczaniu im dostępu do opieki zdrowotnej oraz ich swobody przemieszczania się, zakazaniu im prowadzenia działalności zawodowej lub ograniczeniu jej prowadzenia, zakazaniu im dostępu do edukacji i uprawiania aktywności sportowej oraz wykluczeniu ich z życia politycznego, ponieważ środki te poprzez swój skumulowany skutek naruszają poszanowanie godności ludzkiej zagwarantowane w art. 1 Karty.

W przedmiocie pytania drugiego

47 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 4 ust. 3 dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że nakłada on na właściwy organ krajowy – w celu ustalenia, czy, biorąc pod uwagę warunki, jakie panują w państwie pochodzenia kobiety w momencie oceny jej wniosku o ochronę międzynarodową, środki dyskryminujące, na które była ona lub może być narażona w tym państwie, stanowią akty prześladowania w rozumieniu art. 9 ust. 1 tej dyrektywy – obowiązku uwzględnienia, w ramach indywidualnej oceny tego wniosku w rozumieniu art. 2 lit. h) tej dyrektywy, elementów charakteryzujących jej osobistą sytuację innych niż tych dotyczących jej płci lub jej obywatelstwa.

48 Zgodnie z art. 4 dyrektywy 2011/95 każdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej powinien co do zasady podlegać indywidualnej ocenie [zob. w szczególności wyroki: z dnia 7 listopada 2013 r., X i in., od C-199/12 do C-201/12, EU:C:2013:720, pkt 73; z dnia 25 stycznia 2018 r., F, C-473/16, EU:C:2018:36, pkt 41; a także z dnia 19 listopada 2020 r., Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Służba wojskowa i azyl), C-238/19, EU:C:2020:945, pkt 23].

49 Zgodnie z art. 4 ust. 3 tej dyrektywy dokonywana przez właściwe organy krajowe ocena żywionej przez wnioskodawcę obawy przed prześladowaniem powinna mieć indywidualny charakter i być dokonywana w każdym konkretnym przypadku z zachowaniem należytej staranności i ostrożności, wyłącznie w oparciu o konkretną ocenę faktów i okoliczności, w celu rozstrzygnięcia, czy ustalone fakty i okoliczności stanowią takie zagrożenie, że dana osoba może zasadnie obawiać się, w związku ze swoją indywidualną sytuacją, że rzeczywiście padłaby ofiarą aktów prześladowania, gdyby musiała powrócić do swojego kraju pochodzenia [wyroki: z dnia 16 stycznia 2024 r., Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Kobiety będące ofiarami przemocy domowej), C-621/21, EU:C:2024:47, pkt 60; z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 59].

50 Wspomniany przepis wymienia elementy, które właściwe organy krajowe powinny wziąć pod uwagę przy indywidualnym rozpatrywaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wśród nich znajdują się istotne fakty dotyczące kraju pochodzenia w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, status indywidualny i sytuacja osobista wnioskodawcy, w tym czynniki takie jak jego przeszłość, płeć i wiek.

51 Jeżeli art. 4 dyrektywy 2011/95 ma z pewnością zastosowanie do wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, niezależnie od podnoszonych powodów prześladowania, to na właściwych organach ciąży obowiązek dostosowania szczegółowych zasad oceny oświadczeń

i dowodów z dokumentów lub innych stosownie do cech właściwych każdej kategorii wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, z poszanowaniem praw gwarantowanych w Karcie (wyroki: z dnia 2 grudnia 2014 r., A i in. od C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, pkt 54; a także z dnia 25 stycznia 2018 r., F, C-473/16, EU:C:2018:36, pkt 36).

52 Ponadto art. 10 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2013/32 nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, po pierwsze, aby decyzje w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej były podejmowane po odpowiednim rozpatrzeniu, w trakcie którego uzyskano precyzyjne i aktualne informacje z różnych źródeł, takich jak Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu (AUEA), która zastąpiła EASO, i UNHCR oraz właściwe organizacje międzynarodowe zajmujące się prawami człowieka, na temat ogólnej sytuacji panującej w krajach pochodzenia wnioskodawców. Po drugie, aby takie informacje były udostępniane personelowi odpowiedzialnemu za rozpatrywanie takich wniosków i podejmowanie decyzji [wyrok z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 60].

53 W tym celu, jak wynika z pkt 36 lit. x) wytycznych UNHCR w sprawie ochrony międzynarodowej nr 1, dotyczących prześladowania ze względu na płeć w ramach art. 1 sekcja A pkt 2 konwencji genewskiej, właściwe organy krajowe powinny gromadzić o kraju pochodzenia informacje istotne dla rozpatrywania wniosków złożonych przez kobiety, takie jak informacje dotyczące sytuacji kobiet wobec prawa, ich praw politycznych, gospodarczych i społecznych, zwyczajów kulturowych i społecznych państwa oraz konsekwencji w przypadku ich nieprzestrzegania, częstotliwości szkodliwych praktyk tradycyjnych, wpływu i formy przemocy sygnalizowanej przez kobiety, przyznanej im ochrony, sankcji dla sprawców takiej przemocy, a także ryzyka, na jakie narażona jest kobieta w przypadku powrotu do kraju pochodzenia po złożeniu takiego wniosku [wyroki: z dnia 16 stycznia 2024 r., Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Kobiety będące ofiarami przemocy domowej), C-621/21, EU:C:2024:47, pkt 61; z dnia 11 czerwca 2024 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Kobiety identyfikujące się z wartością, jaką jest równość płci), C-646/21, EU:C:2024:487, pkt 61].

54 Z powyższego wynika, że wymóg przeprowadzenia indywidualnej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zakłada, że właściwe organy dostosowują sposób przeprowadzenia oceny okoliczności faktycznych i dowodów do okoliczności i specyfiki każdego wniosku.

55 Ponadto należy przypomnieć, że zgodnie z art. 3 dyrektywy 2011/95 państwa członkowskie mogą wprowadzać lub utrzymywać korzystniejsze normy, obejmujące w szczególności złagodzenie warunków nadania statusu uchodźcy, o ile normy te nie są sprzeczne z ogólną systematyką lub celami tej dyrektywy [zob. podobnie wyroki: z dnia 4 października 2018 r., Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, pkt 70, 71; a także z dnia 9 listopada 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Utrzymanie jedności rodziny), C-91/20, EU:C:2021:898, pkt 39, 40].

56 W niniejszym przypadku AUEA stwierdziła w pkt 3.15 swojego raportu zatytułowanego „Country guidance: Afganistan" ze stycznia 2023 r., że w odniesieniu do afgańskich kobiet i dziewcząt w świetle środków wdrożonych przez reżim talibów od 2021 r. istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem w rozumieniu art. 9 dyrektywy 2011/95. Podobnie, w kontekście niniejszej sprawy, UNHCR wskazuje, w swoim oświadczeniu w sprawie konceptu prześladowania z powodu kumulacji działań podejmowanych w związku z obecną sytuacją kobiet i dziewcząt w Afganistanie, wydanym w dniu 25 maja 2023 r., że istnieje domniemanie uznania statusu uchodźcy w stosunku do afgańskich kobiet i dziewcząt, biorąc pod uwagę akty prześladowania popełniane wobec nich przez talibów wyłącznie ze względu na ich płeć.

57 W tych okolicznościach, co się tyczy wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych przez kobiety będące obywatelkami Afganistanu, właściwe organy krajowe mogą uznać, że w ramach indywidualnego badania sytuacji wnioskodawczyń ubiegających się o ochronę międzynarodową nie ma obecnie potrzeby wykazywania, że w przypadku powrotu do państwa pochodzenia groziłoby im rzeczywiste i konkretne ryzyko bycia poddanymi aktom prześladowania, jeżeli zostaną wykazane okoliczności dotyczące ich indywidualnego statusu, takie jak narodowość czy płeć.

58 W świetle powyższych względów na pytanie drugie należy udzielić odpowiedzi, iż art. 4 ust. 3 dyrektywy 2011/95 nie nakłada na właściwy organ krajowy – do celów ustalenia, czy, biorąc pod uwagę warunki jakie panują w państwie pochodzenia danej kobiety w momencie oceny jej wniosku o ochronę międzynarodową, środki dyskryminujące, na które była ona lub może być narażona w tym państwie, stanowią akty prześladowania w rozumieniu art. 9 ust. 1 tej dyrektywy – obowiązku uwzględnienia, w ramach indywidualnej oceny tego wniosku w rozumieniu art. 2 lit. h) tej dyrektywy, elementów charakteryzujących osobistą sytuację tej kobiety innych niż tych dotyczących jej płci lub jej obywatelstwa.

W przedmiocie kosztów

59 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 9 ust. 1 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony**

   należy interpretować w ten sposób, że:

   pojęcie „aktu prześladowania” obejmuje kumulację środków dyskryminujących kobiety, przyjętych lub tolerowanych przez „podmiot dopuszczający się prześladowania” w rozumieniu art. 6 tej dyrektywy, polegających w szczególności na pozbawieniu ich wszelkiej ochrony prawnej przed przemocą ze względu na płeć, przemocą domową i przymusowymi małżeństwami, zobowiązaniu ich pełnego zakrywania ciała i twarzy, ograniczaniu im dostępu do opieki zdrowotnej oraz ich swobody przemieszczania się, zakazaniu im prowadzenia działalności zawodowej lub ograniczeniu jej prowadzenia, zakazaniu im dostępu do edukacji i uprawiania aktywności sportowej oraz wykluczeniu ich z życia politycznego, ponieważ środki te poprzez swój skumulowany skutek naruszają poszanowanie godności ludzkiej zagwarantowane w art. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

2) **Artykuł 4 ust. 3 dyrektywy 2011/95**

należy interpretować w ten sposób, że:

nie nakłada on na właściwy organ krajowy – do celów ustalenia, czy w świetle warunków panujących w państwie pochodzenia danej kobiety w chwili rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej środki dyskryminujące, na które była ona lub może być narażona w tym państwie, stanowią akty prześladowania w rozumieniu art. 9 ust. 1 tej dyrektywy – obowiązku uwzględnienia, w ramach indywidualnej oceny tego wniosku w rozumieniu art. 2 lit. h) tej dyrektywy, elementów charakteryzujących osobistą sytuację tej kobiety innych niż jej obywatelstwo i płeć.

Podpisy